

Nemes László

Könyvtári Nap – a tudás egy helyen

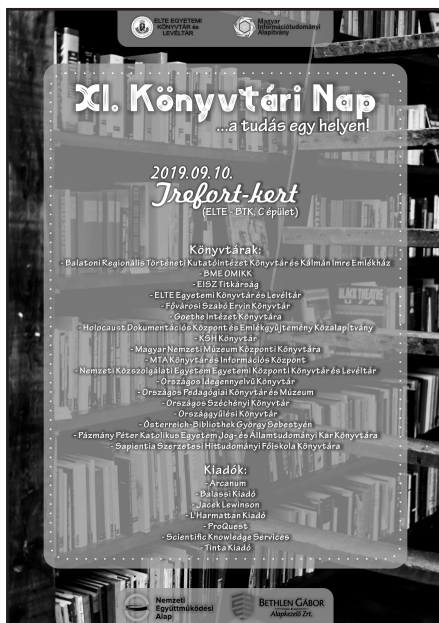
2009 óta minden év szeptember második keddjén az ELTE BTK Trefort-kertjében egyet jelent a fővárosi Könyvtári Nappal, amely a belvárosi egyetemisták fix tanévnyitó programjainak egyike.

Idén immár tizenegyedik alkalommal szervezte meg a Magyar Információtudományi Alapítvány lelkes önkéntesek bevonásával, valamint korábban az ELTE BTK Hallgatói Önkormányzatának, az ELTE Egyetemi Doktoranduszok Önkormányzatának, a Doktoranduszok Országos Szövetségének, az utóbbi pár évben pedig az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltárának és az ELTE Lágymányosi Campusán az Informatikai Kar, a Társadalomtudományi Kar Némedi Dénes Könyvtárának, illetve a Természettudományi Kar könyvtárainak közreműködésével. Az alábbiakban az elmúlt 10 év fejlődését, kísérletezéseit, valamint bevált receptjeit foglaltam össze.

Kezdetek és célok

A 2009. szeptember 15-én életre hívott rendezvény az első alkalommal három programelemmel rendelkezett, egy szakmai workshopkal, egy, a szélesebb közönségnek szánt könyvtári témájú pódiumbeszélgetéssel, valamint egy expóval. Viszont az első alkalmat követően csupán a kiállítás szerveződött meg minden évben újra, aminek az az oka, hogy több célcsoport számára ez volt a leginkább kézzel fogható rendezvényelem, így ma már a Könyvtári Nap alatt a Budapesten tanuló egyetemisták számára fontos (köz)gyűjtemények bemutatkozó kitelepülését értjük. A következőkben ennek főbb jellemzőit mutatom be.

A tanulmányaikat kezdő egyetemisták első óráikon sorra szembesülnek azzal, hogy milyen könyvtárakba érdemes, szükséges, illetve erősen ajánlott beiratkozniuk. Ugyanakkor csak töredékük megy el valamelyikbe, arról nem is beszélve, hogy ezen órai bemutatók általában csak a kiemelt gyűjteményekkel foglalkoznak. Gyűjteményi oldalról már 10 évvel ezelőtt is kihívásnak számított az egyetemisták megszólítása. Budapest kiemelt, különleges helyzetben van a magyar egyetemi városok közül, Ezt támasztják alá az Oktatási Hivatal adatsorai egyrészt, itt végzi egyetemi tanulmányait a magyar hallgatók több mint 50 %-a, másrészt mert itt egy helyen összpontosul a hazai intézmények több

A Könyvtári Nap 2017-es és 2019-es plakátja

mint 50 %-a. Tudatos megszólításuk ugyanakkor várattott magára. Ebből a helyzetből fogant meg az alap gondolat: mi lenne, ha szerveznénk egy olyan kiállítást, ahol a könyvtárak bemutatkozhatnak, a technika adta lehetőségekkel élve elektronikusan, vagy akár papíralapon is lebonyolíthatnak beiratkozásokat, mindezt olyan megjelenéssel, amely vonzza az érdeklődőket. Korábbi rendezvények tapasztalatai alapján olyan helyszínt kerestünk, ahol sokan megfordulnak, hiszen a szorgalmi időszakban, hétköznap az egyetemi polgárok aligha látogatnak el egy külső helyszínre. Így esett a választás az ELTE Trefort-kerti Campusának szabadterei részére, amely nagy átmenő forgalommal rendelkezik. Az első években a kiállítók szinte kizárólag könyvtárak voltak, számuk tíz-tizennégy között mozgott, többségük állandó jelleggel részt vett, illetve kialakultak az évről évre ismétlődő trendek, például, hogy a két legnagyobb olvasói beiratkozást produkáló intézmény a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, valamint az ELTE Egyetemi Könyvtár, amelyek nem egyszer háromszáz feletti regisztrációt értek el.

2016-ban kísérletet tettünk, hogy más helyszínen is megrendezzük a Könyvtári Napot. Ennek kapcsán több kihívással is szembesültünk: egyfelől kevés a klasszikus campuszal rendelkező intézmény a fővárosban – ekkor még nem adták át a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Ludovika Campusát –, másfelől a képzési területek igen markánsan eltérnek a könyvtárlátogatás tekintetében.

Kihívások a rendezvények során

Az első öt év legfontosabb kihívása a logisztika és a kommunikáció volt. Nagyjából 2013-ra érte el a rendezvény azt a stabilitását, hogy az egyetemi környezet elfogadta, sőt,

onnantól kezdve már igényt tartott rá, és a szervezők korábban tapasztalt technikai nehézségek is megszűntek. Ettől fogva beszélhetünk az állandó helyszín legnagyobb előnyének érvényesüléséről, az állandóságról, beleértve a kitelepülés technikai, informatikai háttérének biztosítását és az egyre hatékonyabb kommunikációt. Ugyanis az elsőéves hallgatók már az első tájékoztató előadásokon értesülnek a Trefort-kerti Könyvtári Napról, továbbá a kari és a tanszéki digitális hirdetőfelületekre is automatikusan kihelyezésre kerülnek a rendezvény hirdetései.

Könyvtári Nap a Trefort-kertben

2013 után kezdtünk el azon gondolkodni, hogy egy másik helyszínen is megrendezzük a kiállítást. Ennek két oka volt: egyrészt a szervezési rutin, valamint a rendelkezésre álló anyagi erőforrások növekedése; másrészt az a felismerés, hogy a Trefort-kert bár ideális helyszín, sajnos nagyon alacsony a más campusokról és főleg más egyetemekről érkező hallgatók aránya. Addig minden alkalommal szabadtéri rendezvényt tartottunk, amely kétségtelenül nagyobb időjárási kockázattal járt, ugyanakkor nagy volt a megszólító és megállító ereje. Végül ezt az elképzelésünket 2016-ban tudtuk megvalósítani, amikor az ELTE másik jelentős campusán, Lágymányoson is megrendeztük a kiállítást, a Trefort-kerti alkalom után két nappal. Segítségünkre voltak ebben az ELTE Természettudományi Karának, Informatikai Karának, a későbbiekben pedig a Társadalomtudományi Karának könyvtárvezetői. A helyszín abból a szempontból tért el a korábbiaktól, hogy egy épületen belüli forgalmas teret kerestünk, amelyet végül a Gömb Aulában találtunk meg. Ez technikai szempontból ugyan kényelmesebb megoldás volt, hiszen nem kellett sátrakról gondoskodni, az elektromos hálózat is adott volt és az időjárástól is függetleníteni tudtuk magunkat, viszont az átmenő forgalom sokkal kisebb és homogénebb volt. A 2017-es évben – mivel akkor a Gömb Aula foglalt volt – egy másik beltéri helyszínnel próbálkoztunk, amely bár egy napközben igen népszerű asztalokkal berendezett, közösségi tér felett helyezkedett el, nem képezte az átmenő forgalom útvonalát, ezért nagyon alacsony, körülbelül száz-százötven fős volt a részvételi arány, amelyet nem növelt sem az előzetes, sem a rendezvény közbeni promóció és nyereményjáték, amely révén az érdeklődők külféle ajándéktárgyakhoz juthattak.

Könyvtári Nap az ELTE Lágymányosi épületében – 2017

A tanulságok értékelése okán a következő évben visszatértünk az egyrendezvényes menetrendhez. 2019-ben viszont újra két alkalommal, két helyszínen szerveztük meg a kiállítást, ezúttal Lágymányoson is külső helyszínt választva, így ott is közel háromszázötven résztvevőt tudtunk elérni.

Kiállítók

A rendezvény kiállítói kezdetben szinte kizárólag könyvtárak voltak. Ezekhez 2016-ban csatlakozott néhány kiadó, valamint az EISZ és Budapest Főváros Levéltára. A pozitív visszacsatolások miatt a későbbiekben erre a nyitásra nagyobb hangsúlyt fektettünk, aminek köszönhetően 2017-ben és 2018-ban a Magyar Nemzeti Levéltár is jelen volt, 2018-tól pedig a digitális tartalmakat szolgáltató hazai és külföldi kiadók jelenléte is markánsá vált, amelyben nem kis szerepe volt az EISZ Titkárságnak.

Tanulságok, trendek

Míg a Lágymányosi Campuson – ahol a természettudományi, informatikai képzések dominálnak – meg kell harcolni minden egyes könyvtári beiratkozásért, addig a Trefort-kerti helyszínen – a bölcsész- és társadalomtudományi képzések fellegvárában – az érdeklődés továbbra is magas. A kiállításokon az érdeklődés átalakulása tapasztalható: az elektronikus kiadók az újdonság erejével hatottak és óriási figyelmet kaptak, ami előre vetíti további jelenlétüket.

Terveink szerint a következő évben ismét két helyszínen folytatjuk az esemény megszervezését, ugyanakkor mindenképpen bővíteni szükséges a portfóliót, akár könyvbe-mutatóval, akár író-olvasó találkozóval, amely stabilizálhatná, illetve a lágymányosi rendezvény esetében növelhetné a látogatószámot.

A cikkben látható fényképeket a szerző, a plakátokat Papp Dániel készítette.